

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

ENSENYAMENTS PROFESSIONALS DE MÚSICA

ANÀLISI

CURS 2019-2020

Professorat de l'assignatura:
GABRIEL BARCELÓ MARTÍ
MARTA TORRENS SEGUÍ

ÍNDEX

1. Introducció	2
2. Objectius.....	4
2.1. Objectius específics 5EP.	4
2.2. Objectius específics 6EP	5
3. Continguts.....	6
3.1. Continguts específics 5EP.	8
3.2. Continguts específics 6EP	9
4. Avaluació	10
4.1. Criteris d'avaluació.....	10
4.2. Procediments d'Avaluació	11
4.3. Instruments i Criteris de qualificació	12
4.4. Criteris i procediments de recuperació	13
4.4.1. Proves extraordinàries de Setembre	13
4.4.2. Examen Final per pèrdua del dret d'Avaluació contínua.....	13
5. Metodologia	14
6. Materials i recursos didàctics	15
7. Mesures d'atenció a la diversitat.....	15
8. Bibliografia.....	15

1. INTRODUCCIÓ

L'assignatura Anàlisi Musical permet entendre la música en tota la seva dimensió: complexitat harmònica, polifònica i d'elaboració temàtica i varietat estilística i estètica. Així, es pot aprofundir en el coneixement dels principals elements del llenguatge musical i la relació que mantenen amb les diferents tècniques compositives. El propòsit de l'assignatura és comprendre per què una obra musical va ser composta d'una determinada manera i no d'una altra, què pensava el compositor a l'hora de compondre-la i quina forma concreta li va donar, tenint en compte les característiques estilístiques i històriques del moment en què va ser creada.

Per tant, l'objectiu d'aquesta assignatura és ajudar a adquirir una comprensió integral de la música que possibiliti una interpretació més adequada i més significativa de les obres del repertori. L'assignatura Anàlisi Musical ajuda a conèixer els principals elements i procediments compositius al llarg de la història de la música i proporciona una sèrie d'eines metodològiques que permeten fer-ne una anàlisi des de tots els punts de vista que puguin ser rellevants.

D'aquesta forma, l'anàlisi afavoreix el desenvolupament de destreses i capacitats essencials per a la comprensió i el gaudi de la música: millora l'oïda interna, l'atenció, la concentració, la memòria musical, la curiositat i la capacitat de relacionar els components sensitius i intuïtius amb els racionals i els emocionals.

Mitjançant l'anàlisi formal es pretén aprofundir en les diferents estructures de les quals han fet ús els compositors al llarg de la història, les quals, en molts casos, han generat les denominades formes tipus o formes històriques. Un dels aspectes analítics més importants és, precisament, la comprensió dels elements que constitueixen la forma musical, l'evolució que han experimentat i com s'ha cercat al llarg de la història que l'estructura de les obres afavoreixi la comunicació.

Tota obra d'art musical està composta d'una sèrie d'elements morfològics (procés de formació de les unitats mínimes) i procediments sintàctics (combinació de les diferents unitats per donar lloc a frases i estructures majors) amb un significat musical (semàntica musical). Aquesta similitud amb el llenguatge permet que es puguin aplicar a la música una sèrie de criteris de la lingüística que, lluny de representar una mera i mecànica analogia interdisciplinària, suposen una via fecunda cap al coneixement.

L'anàlisi, com a assignatura, apareix en els dos darrers cursos dels ensenyaments professionals de música, encara que, per la seva pròpia essència, es tracta d'un ensenyament que ha d'estar present, de forma ininterrompuda, des de l'inici dels estudis musicals.

Naturalment, en un nivell bàsic o elemental, el grau de complexitat de l'anàlisi que el professorat de Llenguatge Musical o d'Instrument dugui a terme ha de mantenir la proporció necessària amb els coneixements que tingui l'alumnat, i l'atenció s'ha de centrar en el reconeixement dels elements temàtics, fraseològics, etc., la comprensió dels quals és indispensable per interpretar correctament les obres, evitant tecnicismes que puguin resultar incomprensibles.

Els continguts de l'assignatura Anàlisi Musical inclouen tots els conceptes referits als elements integrants del llenguatge musical del sistema tonal: la melodia, el ritme, l'harmonia, la forma, la textura, el contrapunt, l'articulació i la instrumentació, així com la interrelació de tots aquests elements.

2. OBJECTIUS

L'assignatura Anàlisi Musical té com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius de la música tonal dels diferents autors de les èpoques barroca, clàssica i romàntica.
- b) Analitzar obres del barroc, el classicisme i el romanticisme des de diferents punts de vista que permetin avançar en la comprensió d'aquestes obres per mitjà dels seus elements constitutius, melodia, ritme, harmonia, textura i timbre, i de la interacció entre aquests elements.
- c) Comprendre la relació dels procediments compositius de la música tonal amb les estructures formals que se'n deriven.
- d) Escoltar internament les obres analitzades i aprofundir en l'anàlisi per mitjà de l'audició.
- e) Conèixer les principals formes musicals del barroc, el classicisme i el romanticisme; en especial, la fuga i la sonata.
- f) Desenvolupar la capacitat de síntesi i l'extracció de conclusions d'una partitura analitzada.
- g) Conscienciar l'alumnat de la importància de l'anàlisi musical i de l'aplicació d'aquesta anàlisi en totes les facetes del músic.

2.1. Objectius específics 5è CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius de les diferents èpoques i autors, des del Cant Gregorià fins al primer Romanticisme.
- b) Analitzar obres des de diferents punts de vista i comprendre la interrelació dels procediments compositius de les diferents èpoques amb les estructures formals que d'ells es deriven per aprofundir en la seva comprensió.

- c) Escoltar internament les obres analitzades.
- d) Emprar l'estructura formal d'una obra, entesa com a resultat de la interrelació entre tots els paràmetres musicals, per a aconseguir criteris objectius en la seva interpretació. Des de les Formes Simples fins al segon moviment Lent de la Sonata.
- e) Interessar-se per aprofundir en el coneixement de la música occidental i d'altres cultures, emprant les fons d'informació que ofereix la tecnologia.

2.2. Objectius específics 6è CURS D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

- a) Conèixer els principals elements i procediments compositius des del Romanticisme fins a l'actualitat, així com estudiar la forma de la Fuga.
- b) Analitzar obres des de diferents punts de vista i comprendre la interrelació dels procediments compositius d'aquestes èpoques amb les estructures formals que d'ells es deriven per aprofundir en la seva comprensió.
- c) Escoltar internament les obres analitzades.
- d) Emprar l'estructura formal d'una obra, entesa com a resultat de la interrelació entre tots els paràmetres musicals, per a aconseguir criteris objectius en la seva interpretació. La Fuga i el Rondó-Sonata a més de totes les formes ja apreses seran el fil conductor.
- e) Interessar-se per aprofundir en el coneixement de la música occidental i d'altres cultures, emprant les fons d'informació que ofereix la tecnologia.

3. CONTINGUTS

Els continguts curriculars de l'assignatura Anàlisi Musical es divideixen en els blocs següents:

- **Harmonia i contrapunt:**

- Elements de l'harmonia tonal: tonalitat, modalitat, cercle de quintes, graus tonals, tipus d'acords, funcions tonals, progressions harmòniques, cadències, dominants secundàries, notes estranyes, el pedal, marxes progressives, etc.
- Ampliació de la tonalitat: mixtura modal (mode major mixt), el VI grau rebaixat i els acords que l'utilitzen, la sexta napolitana, els acords de 6a augmentada, altres acords alterats, etc.
- La modulació diatònica, cromàtica i enharmònica: diferents tipus. Comprensió del procés modulant en els diferents aspectes: històric, tècnic i funcional.
- Artificis polifònics i contrapuntístics: imitació, cànon, inversió, *stretto*, disminució i augmentació, compressió i expansió, retrogradació, etc.
- El contrapunt invertible.

- **Elements formals:**

- Elements morfològics i sintàctics: el període i la frase musical, les seves extensions i divisions, inicis i finals, tipologia; elements de asimetria: elisions, doble funció per el·lipsi, amplificacions, dilatació rítmica, contracció rítmica, ecos, apèndixs, etc.
- La connexió de frases (unió, soldadura i juxtaposició) i la creació de seccions i moviments.
- La melodia: funcions, característiques i estructura. Contorn melòdic. Corba melòdica. Clímax i anticlímax.
- Elements semàntics: cèl·lula o incís, motiu, disseny i tema.

- **Procediments i recursos compositius:**

- Ritme, melodia, harmonia i timbre.
- Ritme harmònic.
- Textura musical (diferents tipus). Introducció i coda.
- Repetició, variació, derivació, coherència, diversitat, contrast, moviment, equilibri i desenvolupament.
- Estabilitat o inestabilitat, mecanismes i utilització en el desplegament formal.
- Transformació temàtica, densitat, processos de tensió i relaxació, proporcions, articulació, direcció.

- **Estructures formals:**

- Petites formes: forma primària i diferents formes binàries i ternàries.
- Formes barroques:
 - a) La fuga.
 - b) Altres: la suite, la sonata barroca, el concert barroc, etc.
- Formes clàssiques:
 - a) La sonata clàssica (formes principals dels quatre moviments).
 - b) Tema amb variacions.
 - c) Aplicació de la forma sonata al quartet de corda, la simfonia, el concert clàssic, etc.
- Formes del romanticisme:
 - a) Microformes pianístiques (impromptu, ballada, nocturn, etc.).
 - b) El *lied*.
 - c) L'evolució de les formes clàssiques.
 - d) El poema simfònic.
- Introducció a les formes vocals: El motet. El coral. La missa. La cantata, la passió i l'oratori.
L'òpera.

- **Audició:**

Pràctica auditiva dels elements i procediments apresos a fi d'interioritzar-los (progressions d'acords, cadències, frases i períodes, identificació auditiva de l'estructura de fragments musicals, de la forma, etc.).

3.1. Continguts específics 5è curs Ensenyaments Professionals

- 1) L' evolució de la música des d'un punt de vista l'analític dels diversos components del llenguatge musical.
- 2) L'Harmonia Tonal. Panorama històric i evolució de la mateixa des del segle XVII fins a final del XIX.
- 3) L'Harmonia Funcional. El xifrat funcional dels acords. La modulació. Aproximació a l'estudi l'acord de Sisena augmentada i els de Sobretònica (nocions bàsiques)..
- 4) La forma musical. Aproximació al seu estudi. Paràmetres que la defineixen.
- 5) Petites formes del Barroc: el Preludi, la Forma Binària, la Forma Ternària i el Rondó.
- 6) El Tema amb Variacions.
- 7) La Forma Sonata clàssica.
 - 1r Moviment (Forma Sonata)
 - 2n Moviment (Lied desenvolupat, Sonata sense desenvolupament, Híbrid produït entre les formes anteriors)

*** Temporització**

Temporització orientativa, ja que molts de temes estan relacionats i uns impliquen als altres.

1a Avaluació- temes 1, 2 i 5.

2a Avaluació- temes 3, 4 i el primer moviment de la Sonata (La Forma Sonata).

3a Avaluació- temes 6 i el segon moviment de la Sonata (El moviment lent)

3.2. Continguts específics 6è curs Ensenyaments Professionals

- 1) L'Harmonia alterada. Evolució de l'Harmonia a partir del Romanticisme. Els nous acords i el cromatisme.
 - La 6a Augmentada en funció de dominant de la dominant
 - Els acords alterats en funció de Dominant. La 5a elevada i la 5a rebaixada dels acords Perfectes Majors i dels acords que deriven d'ells (7a disminuïda, 7a de sensible, 7a de dominant).
 - Les notes estranyes a l'harmonia.
 - Suspensió Tonal.
- 2) La Fuga
- 3) El tercer moviment de la Sonata Clàssica
 - El Minuetto.
 - L' Scherzo
- 4) El quart moviment de la Sonata Clàssica
 - El Rondó
 - El Rondó-Sonata
 - El Tema amb Variacions
- 5) Nous llenguatges del s.XX
 - Dissolució de la tonalitat
 - La Modalitat
 - Músiques del segle XX

* Temporització

Aquesta temporització és orientativa i dependrà de diferents factors que la poden alterar.

1a Avaluació – temes 1 i 2

2a Avaluació – temes 1 , 3 i 4

3a Avaluació – tema 5

4. AVALUACIÓ

4.1. CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Identificar, mitjançant l'anàlisi d'obres del barroc, el classicisme i el romanticisme, els elements morfològics, sintàctics i semàntics de les diferents èpoques del llenguatge musical occidental.

* Amb aquest criteri es pretén avaluar l'habilitat de l'alumnat en el reconeixement dels diferents elements estudiats i la comprensió d'aquests des del punt de vista de l'estil, considerat sincrònicament i diacrònicament.

2. Identificar, mitjançant l'anàlisi d'obres del barroc, el classicisme i el romanticisme, els elements i els procediments que configuren la forma a petita escala.

* Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar l'habilitat de l'alumnat per reconèixer els procediments morfològics i sintàctics i els de transformació temàtica, etc., així com la capacitat que tenen per valorar el paper funcional d'aquests procediments i comprendre'ls des del punt de vista de l'estil, considerat sincrònicament i diacrònicament.

3. Identificar, mitjançant l'anàlisi d'obres del barroc, el classicisme i els romanticisme, els elements, els procediments i els nivells estructurals que configuren la forma a gran escala.

* Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat de l'alumnat per reconèixer els criteris seguits per l'autor en l'elaboració de la forma global de l'obra (criteris de proporció, coherència, contrast, etc.), per comprendre la relació d'aquests criteris amb els elements que configuren la forma a petita escala i per determinar els nivells estructurals i establir el paper que els diferents elements i procediments exerceixen dins aquests.

4. Identificar auditivament els elements i els procediments que configuren la forma a petita escala.

* Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el progrés de la capacitat auditiva de

l'alumnat a través de la identificació dels diversos elements i procediments estudiats partint de fragments essencialment homofònics, així com d'uns altres amb més presència dels elements contrapuntístics.

5. Identificar auditivament els elements i els procediments que configuren la forma a gran escala.

* Amb aquest criteri es pretén valorar el progrés de la capacitat auditiva de l'alumnat en la identificació dels criteris seguits per l'autor en l'elaboració de la forma global d'una obra (criteris de proporció, coherència, contrast, etc.) i en la comprensió de la relació que mantenen amb els elements que configuren la forma a petita escala.

4.2. PROCEDIMENTS D'AVUACIÓ.

S'estableix avaluació contínua per a aquells alumnat que compleixin l'assistència acordada pel centre. D'aquesta manera es pretén valorar l'evolució de l'alumnat i els seus progressos, una avaluació motivadora perquè produeix un *feedback* immediat i de manera contínua al llarg del curs.

Aquesta avaluació es podrà dur a terme mitjançant la valoració del treball a casa, les activitats a classe a més d'una o dues proves/treballs trimestrals amb una baremació contemplada al punt 4.3: Criteris de qualificació.

En cadascun dels cursos es podran realitzar diferents tipus d'activitats per reforçar conceptes i comprovar el grau d'assoliment dels continguts. Així mateix, no hi ha cap obligació de realitzar-los tots si el professorat veu que pot assolir els objectius amb un nombre d'exercicis més reduït. De cara a la prova d'avaluació el professorat es compromet a advertir a l'alumnat de quants exercicis contarà l'examen i de quin tipus es tractarà.

Malgrat la predisposició d'implantar una avaluació contínua hi haurà uns mínims que l'alumnat haurà de dominar i demostrar per tal de promocionar de curs.

Aquells alumnat que acumuli **6 faltes d'assistència** **perdrà el dret a l'avaluació contínua** i deuran realitzar un **examen a final** de curs o, si procedeix, a setembre. Aquest examen tindrà les mateixes característiques que l'examen de la 3ª avaluació, el mateix temari i es corregirà seguint els mateixos criteris.

Per tal d'avaluar els continguts i objectius assolits, el professorat compta amb els següents perfils d'exercicis exposats als apartats 4.1.1. i 4.1.2.

4.3. INSTRUMENTS I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ		Nota final 100%	
Tasques setmanals de classe			25%
Proves parcials o treballs	33% (o 50% en el cas de que els continguts de la prova final i parcial siguin equitatius)		75%
Prova Final Avaluació (o Final de curs en el cas de la 3a Avaluació)	66% (o 50% en el cas de que els continguts de la prova final i parcial siguin equitatius)		

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

La qualificació es basarà en l'anàlisi d'una obra musical escollida pel professorat on l'alumnat haurà de demostrar els coneixements assolits durant el curs. També es qualificarà el treball de curs, tant a nivell participatiu a classe com els realitzats a casa.

4.4. CRITERIS I PROCEDIMENTS DE RECUPERACIÓ

4.4.1. Proves extraordinàries de Setembre

- **Continguts:**

Són els mateixos que es descriuen a la programació del curs: veure punt 3. Continguts (p. 6-9)

- **Avaluació**

Es seguiran els mateixos criteris, procediments i instruments d'avaluació que es descriuen a la programació del curs: veure punts 4.1. Criteris Avaluació (p. 10-11) i 4.2. Procediments i instruments d'Avaluació (p. 11-12)

Pel que fa als criteris i instruments de qualificació, els criteris de qualificació seran els mateixos que s'exposen al punt 4.3. Instruments i criteris de qualificació. No obstant, els instruments de qualificació queden reduïts a la nota de la Prova Final, que representarà el 100% de la nota Final.

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ	
Prova Final Avaluació / Curs	NOTA FINAL 100%

4.4.2. Examen Final per pèrdua del dret d'Avaluació Contínua

- **Continguts:**

Són els mateixos que es descriuen a la programació del curs: veure punt 3. Continguts (p. 6-9)

- **Avaluació**

Es seguiran els mateixos criteris, procediments i instruments d'avaluació que es descriuen a la programació del curs: veure punts 4.1. Criteris Avaluació (p. 10-11) i 4.2. Procediments i instruments d'Avaluació (p. 11-12)

Pel que fa als criteris i instruments de qualificació, els criteris de qualificació seran els

mateixos que s'exposen al punt 4.3. Instruments i criteris de qualificació. No obstant, els instruments de qualificació queden reduïts a la nota de la Prova Final, que representarà el 100% de la nota Final.

INSTRUMENTS DE QUALIFICACIÓ	
Prova Final Avaluació / Curs	NOTA FINAL 100%

5. METODOLOGIA

La classe d'Anàlisi és una assignatura grupal en la conviu alumnat de 5è o 6è curs d'Ensenyaments Professionals. S'espera que aquests grups no siguin molt nombrosos (entre 3 i 10 alumnes per classe). Es pretén implantar una dinàmica de classe activa i participativa on l'alumnat sigui protagonista del procés ensenyament-aprenentatge.

Les classes partiran dels seus coneixements previs en les distintes àrees a treballar dirigint-se així cap al paradigma d'aprenentatge significatiu. És per això que el professorat pot començar les seues explicacions repassant matèria, presumiblement, assolida per al nivell actual.

Tanmateix, el professorat és lliure d'organitzar les diferents activitats per grups, parelles o individualment si així ho creu necessari, essent el treball individual clau en el seguiment diari de l'alumnat ja que ens permet detectar el nivell d'assoliment dels coneixements impartits i aquelles àrees o conceptes a reforçar. A més, es podrà fer ús de diferents suports (partitures, audicions, etc.) per reforçar les explicacions.

A més del treball realitzat a classe i proves d'avaluació, també es podrà valorar el treball realitzat a casa així com l'actitud amb la qual l'alumnat es planteja les diferents activitats relacionades en l'assignatura. Es deurà insistir a l'alumnat en el treball amb enregistraments de les obres a l'hora d'analitzar les partitures de l'assignatura, per tal de tenir una referència auditiva directa. També es podrà tenir en compte, dintre del possible, les motivacions personals de l'alumnat a l'hora de posar exemples musicals que pogueren estar relacionades amb el temari.

6. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS

- Piano
- Pissarra
- Projector (pissarra digital) i connexió a Internet.
- Equip d'audio.
- Llibres de text i/o consulta (veure punt 8.Bibliografia)
- Material didàctic que ha de portar l'**alumnat**:
 - 5è EP_ L.Beethoven: "*Sonates per a Piano*", vol. 1
 - 6è EP_ L.Beethoven: "*Sonates per a Piano*", vol. 1
 - J.S.Bach: "*El Clave bien Temperado*", vol. 1

7. MESURES D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Degut a que els Ensenyaments Professionals de Música són opcionals i voluntaris, no es contemplen mesures i adaptacions curriculars significatives. No obstant, les ratios dels grups són relativament reduïdes (15 alumnes màxim), fet que permet una atenció personalitzada de l'alumnat.

8. BIBLIOGRAFIA

- J. Zamacois: "*Formas Musicales*" (Ed.Idea Musica)
- L.Beethoven: "*Sonates per a Piano*"
- J.S.Bach: "*El Clave bien Temperado*"
- W. Mozart: "*Sonates per a Piano*"
- J. Haydn: "*Sonates per a Piano*"
- Partitures d'altres autors que el professorat consideri adients per a treballar: petita forma música vocal, romanticisme, música del S.XX, etc.